

DOI: [10.26565/2311-2379-2025-109-12](https://doi.org/10.26565/2311-2379-2025-109-12)
УДК 368.1**Д. М. ЗАГОРСЬКА***кандидат економічних наук, доцент,
доцент закладу вищої освіти кафедри фінансів, банківської справи та страхування
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5905-5837>, e-mail: Dmzagorska@karazin.ua**В. О. БОРОВИЦЬКА***студентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-4206-8436>, e-mail: borovitskayaef11@student.karazin.ua* Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, м. Харків, Україна, 61022**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА МОЖЛИВІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ
МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ**

У статті здійснено поглиблений аналіз сучасних підходів до розвитку та вдосконалення системи медичного страхування в Україні, що є особливо актуальним у період соціально-економічних змін і трансформації національної моделі фінансування охорони здоров'я. Головна мета дослідження полягає у комплексному висвітленні основних тенденцій, структурних проблем та перспектив стабільності медичного фінансування, а також формулюванні реалістичних та обґрунтованих пропозицій щодо впровадження ефективного обов'язкового медичного страхування (ОМС). У роботі застосовано багатофакторний порівняльний аналіз, статистичні та структурно-аналітичні методи, що дозволили узагальнити і оцінити основні параметри фінансових потоків галузі охорони здоров'я України за період 2020–2024 років. За результатами дослідження визначено, що частка прямих витрат домогосподарств на медичне обслуговування в Україні близька до 47%, тоді як державне фінансування не перевищує 4,2% ВВП, що створює серйозні ризики для основ стійкості національної системи охорони здоров'я. Проведено порівняння фінансування медицини у країнах ЄС, таких як Німеччина, Франція та Польща, що дало змогу сформулювати практичні рекомендації по створенню Національного фонду медичного страхування, впровадженню прозорих тарифів і електронних інструментів контролю за використанням коштів. Акцентовується важливість солідарного розподілу фінансових ризиків, підвищення рівня якості медичного обслуговування та запровадження контролю для зниження корупційних ризиків. Отже, впровадження ОМС розглядається як ключовий чинник забезпечення стабільності фінансування, соціальної справедливості, зниження фінансового навантаження на громадян і поступового наближення української системи охорони здоров'я до європейських стандартів. Отримані висновки мають практичне значення для розробки державної політики у сфері реформування системи фінансування медицини.

Ключові слова: **фінансування охорони здоров'я, обов'язкове медичне страхування, моделі охорони здоров'я ЄС, фінансова стійкість.**

JEL Classification: I13, I18, H51, H75, G22.

Постановка проблеми. У сучасних умовах масштабних соціально-економічних змін та трансформації моделей державного управління проблема фінансової стійкості системи охорони здоров'я набуває ще більшої ваги як фактор, що гарантує соціальну стабільність та економічний розвиток. Здоров'я населення є не лише гуманітарним, але й економічним ресурсом, воно корелює з продуктивністю праці та демографічними процесами, впливає на рівень людського капіталу та конкурентоспроможність нації. Для України, що перебувувалася десятки років і є однією з найбільших жертв війни, це дуже актуальне питання.

Станом на 2024 рік Україна має змішану систему фінансування охорони здоров'я, яка включає бюджетне фінансування, міжнародну донорську допомогу та неформальні платежі населення. Особисті внески громадян складають близько половини всіх медичних витрат, що

значно вище за рекомендований Всесвітньою організацією охорони здоров'я рівень у 20% (World Health Organization, 2023).

Водночас державні витрати все ще є меншими, ніж необхідно для забезпечення всебічного охоплення населення медичними послугами: у 2023 році вони становили лише 4,5% ВВП порівняно з 8–9% у країнах Європейського Союзу (Morgan et al., 2023).

Недофінансування призводить до ряду значних проблем у медичному секторі, зокрема:

- обмежений доступ до медичних послуг для найбільш уразливих верств населення;
- нерівномірність у розподілі фінансових ресурсів між регіонами;
- недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення в закладах охорони здоров'я;
- тінізація частини платежів, через що реальні обсяги витрат не відображаються належним чином;

• недостатня мотивація лікарів для покращення якості послуг через обмежену систему стимулів.

Відсутність обов'язкового медичного страхування в Україні залишає її систему охорони здоров'я без стабільного довгострокового фінансування. Значна частина витрат на охорону здоров'я в 2022-2024 роках фінансувалась через міжнародних донорів, але це джерело як фінансування є ненадійним і не може забезпечити стійке фінансування в майбутньому. Після завершення бойових дій Україні потрібно буде швидко відновити медичну інфраструктуру, лікувати та реабілітувати військовослужбовців, створити систему психологічної допомоги та соціальної підтримки. Для виконання цих задач знадобиться більше ресурсів, і Україна, швидше за все, не зможе забезпечити їх за рахунок лише бюджетного фінансування.

Тому пріоритетним завданням є розробка фінансової моделі, що спирається на державну підтримку та обов'язкові медичні страхові внески від громадян та роботодавців. Така модель повинна гарантувати, що фінансові ризики справедливо розподіляються між усіма членами системи, щоб створити умови солідарності та стабільності. Це суттєво допоможе забезпечити передбачуване та стійке фінансування охорони здоров'я у довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема фінансування системи охорони здоров'я та запровадження медичного страхування широко обговорюється як в Україні, так і в інших країнах. Значний внесок у формування теоретичних і практичних основ медичного страхування зробили вітчизняні науковці, серед яких Л. Пархета (Пархета, 2017), М. Кужелев, А. Нечипоренко (Кужелев & Нечипоренко, 2024), О. Колотініла, В. Ломко, Л. Прасоль (Kolotilina, Lomko & Prasol, 2022) та ін. Вони досліджували питання реформування фінансування охорони здоров'я, структури і правової підтримки страхових структур та їх впливу на якість медичної допомоги.

Зі світової науки можна відзначити роботи Й. Габіхт, М. Гелловелл (Habicht, Hellowell & Kutzin 2024), К. Бреденкамп (Bredenkamp et al., 2023), які досліджують вплив обов'язкових систем медичного страхування на загальний доступ до медичної допомоги та її фінансову стабільність.

Особлива увага приділяється проблемам реформування охорони здоров'я у звітах ВООЗ, Світового банку, OECD і Європейської комісії. Вони розглядають проблему приведення національних систем у відповідність до нових викликів, особливо в періоди криз та воєнного стану в країні. Ці дослідження підтримують думку, що ефективна система охорони здоров'я заснована на стабільному фінансуванні, солідарному розподілі ризиків та прозорості витрат.

Водночас більшість наукових робіт досліджують теоретичні основи або загальні принципи функціонування медичного страхування в європейських країнах. Практичним аспектам запровадження механізмів обов'язкового медичного страхування в Україні в умовах бюджетних реалій та нерівномірного розвитку регіонів приділяють набагато менше уваги. Саме це визначає наукову новизну й актуальність теми.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість досліджень у сфері медичного страхування, залишається чимало питань, що недостатньо добре вивчені.

По-перше, відсутні інтегровані моделі фінансування охорони здоров'я, які об'єднували би державну підтримку, страхові внески громадян та роботодавців, а також міжнародну допомогу в єдину стійку систему.

По-друге, використання страхових фондів не є ефективно керованим та контрольованим, що може призвести до зловживань, які призводять до корупції.

По-третє, немає чіткого поетапного плану для впровадження обов'язкової системи медичного страхування з урахуванням соціально-економічних характеристик регіонів.

Крім того, недостатньо досліджено вплив цифровізації системи охорони здоров'я на прозорість фінансових потоків і якість надання медичних послуг.

Отже, доцільно розвивати практичні механізми для реалізації обов'язкового медичного страхування в Україні на основі європейського досвіду, з урахуванням національних фінансових можливостей, регіональних особливостей та потреб населення під час поствоєнного періоду реабілітації. Вирішення цих завдань гарантує довгострокову фінансову стабільність, а також принципи соціальної справедливості та якісну революцію в медичній практиці.

Метою цього дослідження є виявлення основних тенденцій, викликів і перспектив розвитку системи медичного страхування в Україні на основі європейського досвіду та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення її фінансового механізму.

Для досягнення поставленої мети визначено низку **завдань**:

- Дослідження динаміки фінансування системи охорони здоров'я в Україні за період 2020–2024 років;
- Оцінка частки фінансування між державними, приватними та неформальними джерелами;
- Проведення порівняльного аналізу української моделі охорони здоров'я із системами обраних країн ЄС (Польщі, Німеччини та Франції);
- Узагальнення основних проблем і ризиків чинної моделі;
- Обґрунтування напрямів для побудови системи обов'язкового медичного страхування відповідно до особливостей України.

Методологія дослідження базується на поєднанні загальнонаукових та спеціальних економічних методів, включаючи аналіз і синтез наукових джерел, нормативно-правових актів та рекомендацій міжнародних організацій, статистичний аналіз офіційних даних Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Національної служби здоров'я України та статистики охорони здоров'я ОЕСР. За допомогою структурно-динамічного та порівняльного аналізу було досліджено тенденції фінансових потоків у системі охорони здоров'я України з 2020 по 2024 рік та порівняно їх з моделями Німеччини, Франції та Польщі. Також використано аналітичні та прогностичні методи, що дали змогу обґрунтувати доцільність упровадження обов'язкового медичного страхування та спрогнозувати можливі зміни у структурі фінансування галузі.

Основні результати дослідження. Аналіз фінансування системи охорони здоров'я України за останні п'ять років свідчить про значні трансформації під впливом економічних, соціальних та військово-політичних факторів.

Українська система фінансування охорони здоров'я має гібридний характер, відображаючи три основні форми фінансування: державні кошти (з міжнародними трансфертами), приватні витрати домогосподарств і добровільне медичне страхування (Пархета, 2017):

- 1) Державні видатки – фінансування Програми медичних гарантій, утримання медичних закладів, зарплати медичних працівників та інвестиції в інфраструктуру.
- 2) Приватні витрати домогосподарств – складають значну частину загальних фінансових надходжень через оплату послуг і лікарських препаратів (World Health Organization, 2023).
- 3) Добровільне медичне страхування – наразі найменш розвинений сектор, що охоплює лише 2–3% населення, здебільшого складається із заможних людей та їхніх сімей (Kolotilina, Lomko & Prasol, 2022).

Механізми фінансування охорони здоров'я в Україні у 2020–2024 роках детально можемо розглянути на табл. 1. За даними табл. 1, за період 2020–2024 років загальні витрати на охорону здоров'я становили зростали від 113 млрд грн в 2020 році до 238,7 млрд грн в 2024, тим не менш, структура джерел фінансування залишалася ненадійною.

За цей період державні видатки на охорону здоров'я збільшились з 58,5 млрд грн у 2020 р. до 120,5 млрд грн у 2024 р., однак їхня частка в загальних витратах на охорону

здоров'я подекуди була нижчою за 50%, що вказує на надмірну залежність системи від приватних витрат домогосподарств у системі.

Державне фінансування було спрямовано переважно на оплату праці та утримання закладів охорони здоров'я, тоді як інвестиції у матеріально-технічну базу та цифрову інфраструктуру залишаються недостатніми.

Приватні видатки домогосподарств (out-of-pocket payments) у 2024 році становили близько 47% від загального фінансування охорони здоров'я, що значно перевищує рекомендований ВООЗ рівень у 20%. Страхові внески від добровільного медичного страхування залишаються на низькому рівні – близько 2%, що відображає слабе поширення цього виду фінансування серед населення. В основному ці тенденції вказують на необхідність реформування, щоб знизити фінансовий тиск на людей та заохотити фінансування солідарності (Morgan & James, 2022).

Таблиця 1 – Динаміка фінансування охорони здоров'я в Україні (2020–2024 рр.)
Table 1 – Dynamics of healthcare financing in Ukraine (2020–2024)

Рік	Загальні витрати, млрд грн	Державні витрати разом з трансфертами, млрд грн (%)	Приватні витрати, млрд грн (%)	Добровільне страхування, млрд грн (%)
2020	113	58,5 (51,8%)	52,8 (46,7%)	1,7 (1,5%)
2021	203,6	105,9 (52%)	94,2 (46,3%)	3,5 (1,7%)
2022	215,3	111,3 (51,7%)	100,8 (46,8%)	3,2 (1,5%)
2023	217,4	103 (47,4%)	109,4 (50,3%)	5 (2,3%)
2024	238,7	120,5 (50,8%)	112,9 (47%)	5,3 (2,2%)

Джерело: побудовано авторами за даними / Source: constructed by the authors based on data (Індекс Мінфіну України, 2025), (Державна служби статистики України, 2025), (Міністерство фінансів України, 2025)

Досвід держав-членів ЄС показав ефективність моделей обов'язкового медичного страхування, які забезпечують збалансований розподіл фінансових зобов'язань між населенням, роботодавцями та державою (World Health Organization, 2023). Як свідчить табл. 2, у країнах ЄС частка прямого фінансового навантаження на домогосподарства суттєво нижча порівняно з Україною.

Таблиця 2 – Порівняльні показники фінансування охорони здоров'я (2024 рр.)
Table 2 – Comparative indicators of healthcare financing (2024)

Країна	Витрати на охорону здоров'я (% ВВП)	Частка державних витрат	Частка прямих платежів населення
Німеччина	11,7	78%	12%
Франція	11,2	72%	14%
Польща	7,5	65%	20%
Україна	4,2	50%	47%

Джерело: побудовано авторами за даними / Source: constructed by the authors based on data (OECD, 2024), (OECD, 2025).

Ступінь фінансування системи охорони здоров'я значно відрізняється між європейськими країнами, як видно з табл. 2. Найвищі показники в Німеччині (11,7% ВВП) та Франції (11,2% ВВП), де переважно державне або обов'язкове страхове фінансування забезпечує високу доступність медичних послуг для населення. Частка державних витрат становить 78% і 72%, тоді як прямі платежі населення складають лише 12% і 14%. Це свідчить про ефективне функціонування систем обов'язкового та солідарного медичного страхування, які мінімізують фінансове навантаження на сімейні бюджети.

В Польщі витрати на охорону здоров'я становлять 7,5% ВВП, що є меншим, ніж у найбільш розвинених країнах ЄС. Державні витрати складають 65%, витрати домогосподарств – близько 20%. Польська модель універсального страхування через Національний фонд

охорони здоров'я (NFZ) передбачає суміш страхових внесків із бюджетним фінансуванням та гарантує, що досить широкий спектр послуг є доступним.

У 2024 році в Україні на охорону здоров'я витрачено лише 4,2% валового внутрішнього продукту, що майже вдвічі менше, ніж в країнах ЄС у середньому (Міністерство охорони здоров'я України, 2025; World Health Organization, 2025). Державна частка загальних витрат становить 50%, а прямі виплати населення становлять 47% (World Health Organization, 2024). Порівняльна оцінка показала значну недофінансованість української системи охорони здоров'я та високий ризик катастрофічних медичних витрат для населення. Україні все ще бракує обов'язкового механізму страхування для солідарного розподілу ризиків, що є одним з ключових елементів в Європі (Кужелев & Нечипоренко, 2024).

Порівняння із країнами ЄС свідчить про потребу впровадження обов'язкового медичного страхування. Це дозволить стабільно формувати фінансові ресурси, розподіляти ризики між громадянами, роботодавцями та державою, а також покращить якість послуг завдяки тарифній політиці, орієнтованій на результати лікування (Bredenkamp et al., 2023). Впровадження обов'язкового медичного страхування (ОМС) є ключовим напрямком реформ системи охорони здоров'я в Україні. Досвід європейських країн демонструє, що ОМС може забезпечити сталу фінансову модель через внески від громадян і роботодавців, знизити частку прямих платежів від населення та підвиити стійкість системи.

Основні аспекти інтеграції обов'язкового медичного страхування (ОМС) в Україні (World Health Organization, 2024):

1) Солідарне фінансування – створення Національного фонду медичного страхування для акумулювання внесків громадян, роботодавців та держави. Такий механізм забезпечить справедливий розподіл ресурсів з урахуванням соціальних потреб.

2) Прогнозованість фінансування – встановлення тарифів на основі актуальних потреб населення, демографічних показників та міжнародних стандартів витрат на лікування.

3) Результативне фінансування – спрямованість коштів на підвищення ефективності лікування через систему оцінок результативності медичних закладів (outcome-based financing).

4) Цифровізація та прозорість – створення єдиної цифрової платформи для керування страховими внесками, контролю витрат та якості медичних послуг.

5) Розвиток добровільного страхування – забезпечення додаткових послуг через зміцнення приватного сегмента, який буде доповнювати ОМС.

Можливі моделі впровадження ОМС в Україні:

Модель Німеччини – страхові фонди адмініструють внески громадян і роботодавців, а держава підтримує вразливі групи шляхом субсидій;

Модель Франції – домінуюча роль державного фінансування доповнена страховим компонентом, що забезпечує широке охоплення населення та зниження прямих витрат;

Модель Польщі – централізований Національний фонд охорони здоров'я укладає договори з медичними закладами, здійснюючи контроль якості послуг і доступності (OECD, 2023, 2025).

Таблиця 3 – Прогнозні зміни структури витрат при впровадженні ОМС в Україні
Table 3 – Forecasted changes in the cost structure when implementing compulsory health insurance in Ukraine

Джерело фінансування	Частка до ОМС (%)	Прогнозна частка після впровадження (%)
Державний бюджет	42	50-70
Внески громадян	47	15-20
Добровільне страхування	2,2	5-7
Міжнародна допомога та гранти	8,8	5-7

Джерело: розрахунки авторів за даними / Source: authors' calculations based on data (OECD, 2025), (Міністерство фінансів України, 2024) та (World Bank, 2024)

Очікувані результати впровадження ОМС в Україні відповідно до табл. 3 такі (Habicht, Hellowell & Kutzin 2024):

- Зниження частки прямих витрат населення до 20–25% відповідно до рекомендацій ВООЗ.
- Підвищення загального рівня державного та страхового фінансування до 70-75% витрат на охорону здоров'я.
- Стабілізація фінансування системи охорони здоров'я та поступове зменшення залежності від міжнародної допомоги.
- Покращення доступності та якості медичних послуг, особливо у віддалених та сільських регіонах.
- Стимулювання закладів охорони здоров'я до підвищення продуктивності та ефективності лікування.

Висновки. Проведений аналіз дозволив виявити ключові тенденції та проблеми розвитку системи фінансування охорони здоров'я в Україні. Аналіз динаміки фінансування за період 2020–2024 років показав зростання загальних витрат на охорону здоров'я, однак без суттєвого покращення структури джерел фінансування, що свідчить про збереження системних дисбалансів.

Оцінка співвідношення джерел фінансування засвідчила домінування прямих витрат домогосподарств, частка яких у 2024 році становила близько 47% (World Health Organization, 2024), тоді як частка державного фінансування залишалася на рівні близько 50%, а добровільне медичне страхування не перевищувало 2–3% загальних витрат (Kolotilina, Lomko & Prasol, 2022). Така структура створює високі ризики катастрофічних медичних витрат для населення та поглиблює соціальну нерівність.

Порівняльний аналіз української моделі фінансування охорони здоров'я з моделями Німеччини, Франції та Польщі показав, що країни ЄС характеризуються значно вищим рівнем фінансування медицини та низькою часткою прямих платежів населення, що досягається завдяки функціонуванню систем обов'язкового медичного страхування та солідарному розподілу фінансових ризиків.

Узагальнення основних проблем чинної моделі дозволило виокремити хронічне недофінансування галузі, надмірну залежність від приватних витрат населення, слабкий розвиток добровільного страхування, а також обмежену інвестиційну спроможність системи щодо модернізації медичної інфраструктури та цифровізації.

Впровадження обов'язкового медичного страхування є ключовим напрямом реформування системи фінансування охорони здоров'я в Україні. Запропонована модель дозволить знизити частку прямих витрат населення, підвищити загальний рівень державного та страхового фінансування, забезпечити стабільність фінансових потоків і підвищити доступність та якість медичних послуг, особливо для вразливих груп населення та мешканців сільських регіонів.

Таким чином, реалізація обов'язкового медичного страхування з урахуванням європейського досвіду та національних соціально-економічних умов є необхідною передумовою формування фінансово стійкої, соціально справедливої та ефективної системи охорони здоров'я в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. World Health Organization. Out-of-pocket payments for primary health care unaffordable for millions in Europe, new WHO report shows. 2023. URL: <https://www.who.int/europe/news/item/12-12-2023-out-of-pocket-payments-for-primary-health-care-unaffordable-for-millions-in-europe-new-who-report-shows>
2. Morgan D., Mueller M., Guanais F., Colombo F., Scarpetta S., Pearson M. Health care financing in times of high inflation. OECD Publishing, 2023. <https://doi.org/10.1787/78c11b24-en>
3. Пархета Л. Фінансування медичних послуг в системі охорони здоров'я України. Ефективна економіка. 2017. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6096>
4. Кужелєв М., Нечипоренко А. Фінансування охорони здоров'я в умовах глобальних викликів: український досвід. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій. 2024. № 1(13). С. 85–94. <https://doi.org/10.32750/2024-0109>

5. Kolotilina O., Lomko V., Prasol L. State Policy for the Private Healthcare Sector Development of Ukraine. *Health Economics and Management Review*. 2022. Vol. 3, № 1. P. 96–105. <https://doi.org/10.21272/hem.2022.1-10>
6. Habicht J., Hellowell M., Kutzin J. Sustaining progress towards universal health coverage amidst a full-scale war: Ukraine's experience. *Health Policy and Planning*. 2024. Vol. 39, № 7. P. 799–802. <https://doi.org/10.1093/heapol/czae041>
7. Bredenkamp C., Dale E., Doroshenko O., Dzhygyr Y., Habicht J., Hawkins L., Katsaga A., Maynzyuk K., Pak K., Zues O. Health Financing Reform in Ukraine: Progress and Future Directions. World Bank Group, 2023. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/099062725083034599>
8. World Health Organization. Can people afford to pay for health care? New evidence on financial protection in Ukraine 2023. 2023. URL: <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289060165>
9. Індекс Мінфіну України. Виконання видатків державного бюджету. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/2025/>
10. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
11. Міністерство фінансів України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/>
12. Morgan D., James C. Investing in health systems to protect society and boost the economy: Priority investments and order-of-magnitude cost estimates. *OECD Health Working Papers*, 144. OECD Publishing, 2022. <https://doi.org/10.1787/d0aa9188-en>
13. World Health Organization. Primary health care financing in Ukraine: a situation analysis and policy considerations. 2023. URL: <https://p4h.world/en/documents/situation-analysis-by-who-primary-health-care-financing-in-ukraine/>
14. OECD/European Commission. Health at a Glance: Europe 2024. OECD Publishing, 2024. <https://doi.org/10.1787/b3704e14-en>
15. OECD. OECD Health Statistics 2025. URL: <https://www.oecd.org/en/data/datasets/oecd-health-statistics.html>
16. World Health Organization. WHO Ukraine: 2024 Annual report. 2025. URL: <https://www.who.int/ukraine/publications/i/item/WHO-EURO-2025-11954-51726-79169>
17. Міністерство охорони здоров'я України. Офіційний веб-сайт. 2025. URL: <https://moz.gov.ua/uk>
18. World Health Organization. Health systems in action: Ukraine. WHO Regional Office for Europe, 2024. URL: <https://eurohealthobservatory.who.int/publications/i/health-systems-in-action-ukraine-2024>
19. World Health Organization. Health financing in Ukraine: reform, resilience and recovery. WHO/World Bank, 2024. URL: <https://www.who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2024-10570-50342-75964>
20. OECD. Germany: Country Health Profile 2023. OECD Publishing, 2023. <https://doi.org/10.1787/21dd4679-en>
21. OECD. OECD Economic Surveys: Germany 2025. OECD Publishing, 2025. <https://doi.org/10.1787/39d62aed-en>
22. OECD. France: Country Health Profile 2023. OECD Publishing, 2023. <https://doi.org/10.1787/07c48f9f-en>
23. OECD/European Observatory on Health Systems and Policies. Poland: Country Health Profile 2023 (State of Health in the EU). OECD Publishing, 2023. <https://doi.org/10.1787/f597c810-en>
24. Міністерство фінансів України. Звіт про виконання зовнішнього фінансування державного бюджету у 2024 р. Київ: Мінфін України, 2024. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/the_ministry_of_finance_of_ukraine_attracted_417_billion_in_external_financing_including_30_in_the_form_of_grants-4972
25. World Bank. Ukraine: Health Sector to Strengthen with World Bank Support (Press Release). 2024. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/12/09/ukraine-health-sector-to-strengthen-with-world-bank-support>

Конфлікт інтересів: автори повідомляють про відсутність конфлікту інтересів.

*Стаття надійшла до редакції 13.10.2025
Стаття рекомендована до друку 15.12.2025
Стаття опублікована 30.12.2025*

REFERENCES

1. World Health Organization. (2023). Out-of-pocket payments for primary health care unaffordable for millions in Europe, new WHO report shows. Retrieved from <https://www.who.int/europe/news/item/12-12-2023-out-of-pocket-payments-for-primary-health-care-unaffordable-for-millions-in-europe-new-who-report-shows>
2. Morgan, D., Mueller, M., Guanaïs, F., Colombo, F., Scarpetta, S., & Pearson, M. (2023). Health care financing in times of high inflation. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/78c11b24-en>
3. Parkheta, L. (2017). Financing of medical services in the health care system of Ukraine. *Efektivna Ekonomika*, (10). Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6096>
4. Kuzheliev, M., & Nechyporenko, A. (2024). Health care financing under global challenges: The Ukrainian experience. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovations*, 1(13), 85–94. <https://doi.org/10.32750/2024-0109>
5. Kolotilina, O., Lomko, V., & Prasol, L. (2022). State policy for the private healthcare sector development of Ukraine. *Health Economics and Management Review*, 3(1), 96–105. <https://doi.org/10.21272/hem.2022.1-10>
6. Habicht, J., Hellowell, M., & Kutzin, J. (2024). Sustaining progress towards universal health coverage amidst a full scale war: Ukraine's experience. *Health Policy and Planning*, 39(7), 799–802. <https://doi.org/10.1093/heapol/czae041>
7. Bredenkamp, C., Dale, E., Doroshenko, O., Dzhygyr, Y., Habicht, J., Hawkins, L., Katsaga, A., Maynzyuk, K., Pak, K., & Zues, O. (2023). Health financing reform in Ukraine: Progress and future directions. World Bank Group. Retrieved from <http://documents.worldbank.org/curated/en/099062725083034599>
8. World Health Organization. (2023). Can people afford to pay for health care? New evidence on financial protection in Ukraine 2023. Retrieved from <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289060165>
9. Minfin Index of Ukraine. (2025). Execution of state budget expenditures. Retrieved from <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/2025/>
10. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Official website. Retrieved from <https://ukrstat.gov.ua/>
11. Ministry of Finance of Ukraine. (n.d.). Official website. Retrieved from <https://www.mof.gov.ua/uk/>
12. Morgan, D., & James, C. (2022). Investing in health systems to protect society and boost the economy: Priority investments and order-of-magnitude cost estimates. OECD Health Working Papers, 144. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/d0aa9188-en>
13. World Health Organization. (2023). Primary health care financing in Ukraine: A situation analysis and policy considerations. Retrieved from <https://p4h.world/en/documents/situation-analysis-by-who-primary-health-care-financing-in-ukraine/>
14. OECD/European Commission. (2024). Health at a glance: Europe 2024. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/b3704e14-en>
15. OECD. (2025). OECD health statistics 2025. Retrieved from <https://www.oecd.org/en/data/datasets/oecd-health-statistics.html>
16. World Health Organization. (2025). WHO Ukraine: 2024 Annual report. Retrieved from <https://www.who.int/ukraine/publications/i/item/WHO-EURO-2025-11954-51726-79169>
17. Ministry of Health of Ukraine. (2025). Official website. Retrieved from <https://moz.gov.ua/uk>
18. World Health Organization. (2024). Health systems in action: Ukraine. WHO Regional Office for Europe. Retrieved from <https://eurohealthobservatory.who.int/publications/i/health-systems-in-action-ukraine-2024>
19. World Health Organization. (2024). Health financing in Ukraine: Reform, resilience and recovery. WHO/World Bank. Retrieved from <https://www.who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2024-10570-50342-75964>
20. OECD. (2023). Germany: Country health profile 2023. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/21dd4679-en>
21. OECD. (2025). OECD economic surveys: Germany 2025. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/39d62aed-en>
22. OECD. (2023). France: Country health profile 2023. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/07c48f9f-en>

23. OECD/European Observatory on Health Systems and Policies. (2023). Poland: Country health profile 2023 (State of Health in the EU). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/597c810-en>

24. Ministry of Finance of Ukraine. (2024). Report on the execution of external financing of the state budget in 2024. Kyiv: Ministry of Finance of Ukraine. Retrieved from https://www.mof.gov.ua/uk/news/the_ministry_of_finance_of_ukraine_attracted_417_billion_in_external_financing_including_30_in_the_form_of_grants-4972

25. World Bank. (2024). Ukraine: Health sector to strengthen with World Bank support (Press Release). Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/12/09/ukraine-health-sector-to-strengthen-with-world-bank-support>

Conflict of Interest: the authors declare no conflict of interest.

The article was received by the editors 13.10.2025

The article is recommended for printing 15.12.2025

The article was published on 30.12.2025

D. ZAGORSKA*, PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, <https://orcid.org/0000-0002-5905-5837>, Dmzagorska@karazin.ua

V. BOROVITSKA*, Student of the Department of Finance, Banking and Insurance, <https://orcid.org/0009-0002-4206-8436>, borovitskayaef11@student.karazin.ua

* V.N. Karazin Kharkiv National University, 4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

DEVELOPMENT PROSPECTS AND POSSIBLE DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT OF THE HEALTH INSURANCE SYSTEM IN UKRAINE

The article provides an in-depth analysis of modern approaches to the development and improvement of the health insurance system in Ukraine, which is especially relevant in the period of socio-economic changes and the transformation of the national health care financing model. The main goal of the study is to comprehensively highlight the main trends, structural problems and prospects for the stability of medical financing, as well as to formulate realistic and substantiated proposals for the implementation of effective mandatory health insurance (MHI). The work uses multifactor comparative analysis, statistical and structural analytical methods, which allowed us to summarize and assess the main parameters of financial flows in the healthcare sector of Ukraine for the period 2020–2024. The results of the study determined that the share of direct household expenditures on medical care in Ukraine is close to 47%, while state financing does not exceed 4.2% of GDP, which creates serious risks for the foundations of the sustainability of the national healthcare system. A comparison of medical financing in EU countries, such as Germany, France and Poland, was conducted, which made it possible to formulate practical recommendations for the creation of the National Health Insurance Fund, the introduction of transparent tariffs and electronic tools for controlling the use of funds. The importance of solidary distribution of financial risks, improving the quality of medical care and introducing control to reduce corruption risks is emphasized. Thus, the introduction of compulsory health insurance is considered a key factor in ensuring the stability of financing, social justice, reducing the financial burden on citizens and gradually bringing the Ukrainian health care system closer to European standards. The conclusions obtained are of practical importance for the development of state policy in the field of reforming the medical financing system.

Keywords: **healthcare financing, mandatory health insurance, EU healthcare models, financial sustainability.**

JEL Classification: I13, I18, H51, H75, G22.

Як цитувати: Загорська Д.М., & Боровицька В.О. (2025). Перспективи розвитку та можливі напрями удосконалення системи медичного страхування в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Економічна»*, (109), 132–140. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2025-109-12>

In cites: Zagorska D., & Borovitska V. (2025). Development prospects and possible directions for improvement of the health insurance system in Ukraine. *Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University Economic Series*, (109), 132–140. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2025-109-12> (in Ukrainian)
